

необхідні для ефективного функціонування та розвитку фінансового сектору напрямки роботи. Дослідивши візію та методи впровадження змін у фінансовому секторі, що вказані у Стратегії, можна зробити висновок, що при вдалому здійсненні такої політики фінансовий сектор України має високі шанси на успішний розвиток, розширення та інтеграцію у міжнародний простір, що неодмінно зіграє величезну роль у повоєнному відновленні та розбудові економіки України.

Список використаних джерел:

1. Governor of the year: Andriy Pyshnyu. Central banking. 2024. URL: <https://www.centralbanking.com/awards/7960955/governor-of-the-year-andriy-pyshnyu> (дата звернення: 08.04.2024).

2. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini> (дата звернення: 08.04.2024).

3. Недашківський В. Реформа БЕБ, тарифи і перегляд пільг: Що Україна має зробити для отримання грошей МВФ. *Бізнес Цензор*. 2024. URL: https://mbiz.censor.net/resonance/3483038/reforma_beb_taryfy_i_pereglyad_pilg_scho_ukrayina_maye_zrobyty_dlya_otrymannya_grosheyi_mvf (дата звернення: 08.04.2024).

4. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy> (дата звернення: 08.04.2024).

5. Національний банк України. НБУ впроваджує керовану гнучкість обмінного курсу, що посилить стійкість валютного ринку та економіки. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuje-kerovanu-gnuchkist-obminnogo-kursu-scho-posilit-stiykist-valyutnogo-rinku-ta-ekonomiki> (дата звернення: 09.04.2024).

6. Де Хаас Р. Майбутнє фінансового сектору в післявоєнній Україні. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/5/695722/> (дата звернення: 09.04.2024).

Чайковський Є.Я.

аспірант

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник – д.е.н., професор,

професор кафедри фінансів імені С.І.Юрія

Дзюблюк О.В.

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Забезпечення фінансової стабільності банків в Україні є критично важливим у контексті збереження інвестиційної активності, підтримки ділової активності,

збереження купівельної спроможності і рівня споживання та виробництва. Це стає пріоритетним завданням для банківського сектора, оскільки недостатня фінансова стабільність може призвести до відсторонення від ринку та навіть припинення діяльності. У таких умовах збільшення рівня фінансової стабільності стає необхідним для збереження конкурентоспроможності та довгострокової успішної діяльності банків.

У контексті дестабілізації банківського ринку під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, значна увага приділяється забезпеченню фінансової стабільності не лише окремих банків, але й банківської системи в цілому. Від стану фінансової стабільності банків значною мірою залежить можливість банківської системи забезпечувати свою діяльність. На сучасному етапі одним із ключових завдань банків є їх ефективне функціонування, забезпечення належного рівня конкурентоспроможності та стійкості в умовах постійних змін в економіці, політиці та соціальній сфері. Тільки фінансово стабільний банк з великим запасом міцності зможе продовжувати свою діяльність.

В сучасних умовах господарювання, що характеризуються збільшеною динамікою та невизначеністю умов функціонування банківських установ, банки стикаються з обмеженою можливістю гнучко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та оперативно адаптуватися до них. Ця проблема особливо загострилася під час фінансової кризи, яка супроводжувалася уповільненням темпів економічного зростання, девальвацією національної валюти, втратою довіри до банківських установ з боку вкладників та масовим відтоком коштів з банківських рахунків. Це призвело до зростання банківських ризиків, погіршення якості активів та проблем з ліквідністю. У таких умовах необхідно докладно вивчити структуру зовнішнього та внутрішнього середовища банку, а також аналізувати тенденції зміни чинників, що впливають на його фінансову стабільність, конкурентну позицію та рівень конкурентоспроможності.

У світлі сучасних тенденцій на фінансовому ринку та поширення глобалізації, банки знаходяться серед найактивніших учасників економічних відносин як на мікро-, так і на макрорівні. Це вимагає від них швидкої адаптації до нових умов та змінення тактики та стратегій, як для пристосування до конкурентного середовища, так і для здобуття нових позицій та розвитку в нових сферах діяльності. Відповідно, банки повинні бути уважнішими до можливих загроз та ефективніше використовувати наявні переваги, що сприятиме їхній фінансовій стабільності на ринку та забезпечить подальше успішне і прибуткове функціонування. Це робить необхідним постійного вдосконалення банківського менеджменту, розширення його впливу та аналіз як внутрішнього, так і зовнішнього середовища [1, с. 191].

Необхідно відзначити, що макроекономічні чинники є слабо керованими з боку банку, тобто керівництво не може впливати на чинники макросередовища, але має їх враховувати в процесі розробки конкурентної стратегії, тому що вплив цих чинників обумовлює додаткові ризики банківської діяльності, що може негативно позначитися на рівні конкурентоспроможності та конкурентної позиції банківської установи. При цьому, макросередовище визначає загальні

умови банківської діяльності та впливає на чинники мікросередовища й через них на конкурентний потенціал банку [2, с. 6].

Група економічних чинників є найбільш визначальною у зовнішньому середовищі, оскільки вона описує стан економіки за допомогою традиційних показників, таких як [2; 3, с. 29-30; 4]:

- темп економічного зростання;
- зміни валового внутрішнього продукту;
- сальдо (стан) платіжного балансу країни;
- масштаби тіньової економіки,
- стан реального сектору економіки, а також спад або підйом у певних галузях промисловості, рівень оновлення виробничих потужностей;
- інвестиційний клімат та ін.

Ці чинники можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на результати банківської діяльності, визначаючи загальний рівень активності банківських установ. Отже, для забезпечення відповідного рівня конкурентоспроможності та збереження сталої конкурентної позиції в конкурентному середовищі, банківським установам необхідно систематично моніторити тенденції зміни економічних чинників зовнішнього середовища та враховувати їх при розробці конкурентної стратегії [2, с. 6-7].

Чинники зовнішнього середовища взаємодіють одночасно й у різних напрямках, що може як збільшувати, так і зменшувати загальний вплив, що відбувається.

Взаємозв'язок економічних чинників формує сукупність чинників, що впливають на рух капіталу. Дослідження економічних аспектів макросередовища дозволяє зрозуміти та врахувати основні принципи функціонування механізму перерозподілу ресурсів [3, с. 30].

Економічні чинники впливають на діяльність банків через різноманітні інструменти державної політики, які можуть бути актуальними в сучасний час або бути сформульованими для використання у майбутньому.

Вплив фінансових чинників визначається різноманітними чинниками, такими як попит і пропозиція грошової маси, темпи інфляції та очікування щодо неї, величина та графік обслуговування державного боргу, рівень доходу на ринку цінних паперів, курс національної валюти, обсяг грошової емісії, а також стратегія монетарної політики центрального банку [4].

В рамках монетарної політики, яку здійснює центральний банк, важливо створювати системні умови для формування такого рівня процентних ставок, які [3, с. 31-32]:

1. Заохочують заощадження в національній валюті.
2. Забезпечують зростання обсягів кредитування реального сектору економіки.

Незважаючи на важливість зовнішніх чинників, необхідно приділяти увагу внутрішнім чинникам, які впливають на стабільність роботи банківської установи. Ці чинники, залежні від управління банківською установою та її діяльності на ринку, можуть мати вирішальне значення. Особливо це стосується ситуацій, коли міжнародні ринки, економіка та соціально-політична ситуація у

країні вважаються відносно стабільними. Недооцінка або недостатнє урахування внутрішніх чинників можуть серйозно підірвати позиції банку та знизити його стабільність [1, с. 194].

Серед внутрішніх чинників виділимо:

- фінансово-економічні, що стосуються забезпечення ефективного контролю над активами та пасивами банку, збереження ліквідності та підтримання належного рівня капіталізації (динаміка та структура активів, власного капіталу й зобов'язань банку, фінансові результати діяльності банку, ефективність діяльності банку тощо);

- організаційно-функціональні, що включають рівень управління банком, якість стратегії банківської діяльності, професійну компетентність персоналу та інші аспекти;

- чинники інформаційно-технологічного характеру, такі як програмне забезпечення, наявність Інтернет- та мобільного банкінгу, системи захисту даних та ін.;

- комерційні чинники, включаючи взаємовідносини банку з іншими учасниками ринкової інфраструктури, стійкість взаємовідносин з державою, якість співпраці з кредиторами, боржниками та клієнтами, а також рівень концентрації активів і приватних вкладів в банківській установі.

Таким чином, фінансова стабільність визначається впливом різноманітних чинників, як макроекономічних, що залежать від зовнішнього середовища, так і мікроекономічних, що властиві самому банку.

При оцінці стабільності банку та виборі найбільш ефективних способів її забезпечення важливо не обмежуватися лише окремими чинниками, що впливають на цю стабільність. Для отримання більш повного уявлення необхідно враховувати якомога більше чинників, включаючи їх динаміку, та аналізувати їх взаємозалежність і взаємозв'язок. Тільки комплексний підхід до аналізу різних аспектів формування стабільності банку забезпечить найбільш повну, актуальну та об'єктивну інформацію про його поточний стан та можливі перспективи у майбутньому. Це особливо важливо в умовах сучасних кризових ситуацій і повномасштабної війни.

Список використаних джерел:

1. Корженко К. А. Підходи до класифікації факторів, що впливають на стійкість банківської установи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Економічні науки. 2015. Випуск 12. Частина 1. С. 191-195. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_12/48.pdf

2. Вовк В. Я. Фінансова стабільність банків: теоретико-методологічний аспект. URL: http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/21763/1/%D0%92%D0%BE%D0%B2%D0%BA_%D0%91%D0%A1_%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%204.pdf

3. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. 233 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolntNTU/9526/1/%d0%9c%>

d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f%202021.pdf

4. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8731>

Чеберяк О. О.

*ОПП «Банківський менеджмент», 5 курс магістратура
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи та страхування
Чуб П.М.*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Банківська система країни відіграє ключову роль у її економічному розвитку, адже стабільність та ефективність банківської системи є важливими факторами для забезпечення прогресу національної економіки. У сучасних умовах банківський сектор виконує основну функцію перерозподілу фінансових ресурсів між різними учасниками, галузями та секторами економіки, сприяючи підвищенню їх конкурентоспроможності. Банківські установи забезпечують понад 90% всіх видів фінансових послуг.

Загалом, банківська система виступає фундаментом для ефективного функціонування процесу відтворення національної економіки та є головним джерелом формування капіталу в економіці країни. Однак у воєнний період банківська система стикається зі значними втратами. Ці проблеми вимагають постійного моніторингу та пошуку шляхів стабілізації і подальшого розвитку банківської системи, що визначає актуальність обраної теми дослідження.

Банківська система грає важливу роль у встановленні економічних зв'язків між інститутами фінансового ринку, оскільки банки є ключовою складовою економічної структури, регулюючи рух фінансових потоків. Вони формують основу кредитної системи країни та збирають більшість фінансових ресурсів. Різні економічні явища, як позитивні, так і негативні, значно впливають на функціонування банків.

Зокрема, банківська система бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи, а саме:

1. Забезпечення своєчасного обігу коштів як в межах країни, так і за її межами.
2. Розробка та впровадження методів управління ризиками.
3. Накопичення фінансових ресурсів і їх розподіл між суб'єктами національної економіки.
4. Забезпечення ефективною роботи платіжних систем.

Вітчизняна банківська система працює у напруженому режимі невизначеності з початком військових дій з лютого 2022 року на території України. Попри це, банки продовжують свою діяльність, стараючись виконувати всі свої функції, зобов'язання та дотримуватися нормативів.